

A X P L O C K A R E N.

STOCKHOLM, Tisdagen den 25 Aug. 1829.

Cubas intagande med Svenska Krigsfartyg.

(Forts. och slut.)

Och dessutom, hvad vilja väl oppositionsmännen och Argus med förklaringen af *detta ändamål* med försäljningen af Krigskeppen? Vilja de väl dermed påstå, att Svenska Regeringen hade hemliga speculationer på eröfrandet af denna Ö? Troligen icke. Vilja de då mena, att Svenska Regeringen hade betingat sig ett hemligt större pris, i fall eröfringen lyckats? Troligen icke heller. Mena de då, att Svenska Regeringen hade politiskt interesse i att Columbierna bemäktigade sig Cuba? Men Columbien är ju en emot sin *lagliga* Regering insurgerande stat, och det är således föga tänkbart, åtminstone för oppositionen, att en Regering, som icke aktar Folkens rättigheter, skulle vilja understödja en insurrection och en *uppväxande republik*. Ännu mindre lärer väl opposition kunna vilja påstå, att det pris, hvartill Skeppen såldes, var så stort, att Regeringen *blott deraf* kunde förstå den stora affair, hvartill de ämnades. Om ock priset var högt, var det dock ingalunda så högt, att icke hvem som helst borde ause det ganska måttligt, blott för det ändamål, *Columbiens försvar*, som låg tämmeligen öppet. Dessutom har man ju, både från Riddarhusets opposition och från dess allierade Tidningar, hört sägas, att priset var lågt, i jemnförelse med hvad nya Skepp skulle kosta Staten. Icke heller lärer oppositionen tro, att Svenska Regeringen hade så mycken ömhet för *Judarne*, de må nu heta Benedicks eller Goldschmidt, att den, för deras förtjensts skull, sålde fartygen. Vända sig hur man vill, så får man ändå ingen an-

nan *drågligt förnuftig* orsak till den nya tournuren, *Cubas intagande*, än Courier Français och oppositionens begärlighet, att omfatta hvarje tillfälle till nedsättande af *Sveriges Regering*. Det var ej nog, att Nationen var öfvertygad om det finansiellt oriktiga, det vill här såga misslyckade, i den ledsamma Skeppshandeln; Nationen skulle inbillas, att den äfven hade *politiska*, antingen *uppsålliga* eller *åtminstone oförsvarliga* fel. Se, på detta sätt gör Sveriges opposition sitt land aktadt och sin Regering respecerad hos Nationerna. Men nej, sådan är icke afsigten hos Sveriges opposition. Att visa för Europa och i synnerhet för Svenska Folket, huru illa Regeringen i Sverige bår sig åt, huru personalen af Konungens Rådgifvare är illa vald och illa uppfyller sin plats, huru Rikets väl alldeles icke af Regeringen åsyftas än mindre befrämjas, huru Styrelsen icke skyr att först reta den mågtiga grannen och sedan reconciliera honom med uppoffringar af Rikets penningar, o. s. v. Corollarium af hela den skandalösa framställningen måste sedan bli så här: Se, Svenska Folk! hur usel Regering du har; poeka friskt på en Ministerförändring, som icke kan afslås af Konungen, då den önskas af Folket. Vi skola då af gunst och barmhertighet intråda i Ministären och hjälpa landet ur sin förlågenhet. Då skola handel och näringar blomstra, undervisningsverken sättas på en ny och god fot, eländet upphöra, och vi skola så laga, att till hvart och ett Konungens påbud, som icke af oss godkännes, ingen contrasignent skall finnas. Skada, att Svenska Folket långesedan upptäckt *Åsnan i Lejonhuden* och icke lyssnar till proclamationen. I Sverige circulerar en

gammal historia om en borgare i en småstad, som i många Herrans år smådade Magistraten och Auctoriteterna; slutligen blef han Rådman och tystnade. Efter en tids förlopp frågade honom en gammal vän, huru det kom till att han nu aldrig mera smådade Magistraten, och då gaf han till svar: *jag hade orått förut, jag trodde aldrig att der gick så väl till.*

Kongl. Sundhets-Collegium. Regium Collegium Sanitatis. Collegium Medicum, olim.

(Med underlydande hemman och lägenheter.)

Så kallas en samling af lärde Läkare, åt hvilka högsta inseedet öfver Hälsovården i Riket är anförtrödd. Detta Collegium består af 1 Præses, 1 Vice Præses, 2 Medicinal-Råder, 6 Assessorer, 1 Secreterare, Protocollsförare, Kamrerare, Ombudsman o. s. v., och träffas hemma i sitt hus på Riddarholmen, hörn i hörn med Assistancen, kl. emellan 11 och 1 på dagen, alla helgfria Måndagar och Torsdagar. Detta Collegium har ock haft sina brillanta dagar. Namnen Bäck, Heidenstam, Strandberg, Elff, Darelli, Dav. v. Schulzenheim, Bjerkén, Gahn, C. F. v. Schulzenheim och Hedenberg lysa öfver Europas medicinska horisont, och ännu i dag finnas der ett par stjernor af första storleken. Ännu lefver den vördnads-vårde *Hagströmer*, hvars outtröttliga omsorger för chirurgiens förkofran erkännas lika allmänt, som hans menniskovårde, och ännu räkna Sundhets-Collegium bland sina medlemmar en af de störste chemister i Europa och ganska säkert Europas förste *Analyticus*, *Berzelius*. Men den förre af desse Män är gammal och sedan flere år sjuklig — den sednare deltar alltför litet i Collegii göromål, som troligen icke tillfredsställa honom. *David von Schulzenheim*, hvars minne, som *Lård*, *Läkare* och *Medborgsman*, skall lefva så länge lärdom ännu finnes och respecteras i Sverige, så länge den lidande och sjuka menskligheten ännu har sansning nog att värdera sina välgörare, och

så länge altaren för medborgerlig upplysning och medborgerlig dygd ännu stå. *David von Schulzenheim*, *Collegii Medici sista* och *Sundhets-Collegii första Præses*, dog — och efterträdtes af nu varande Præses för Kongl. Sundhets-Collegium, Ch. E. v. Weigel, som, under f. d. Konungens regering, från Pommern hitkom som en ung Medicus, och som här verkligen gjort lycka. Han är nu Præses för Kongl. Sundhets-Collegium, Konungens Förste Lif-Medicus, Riddare och Commendeur af någon Orden och Regements-Läkare vid Kongl. Lif-Regements-Brigaden (den bästa Läkaretjenst i Sverige). Olyckligtvis för Svenska Läkarecorpsen, har Herr Archiatern icke *studerat*, vid Sveriges Academier, och derifrån får man väl hänföra hans bemödanden, att likasom ned-sätta Medicinska faculteterna och företrädesvis gynna Carolinska Institutet och Osbeckska Curhuset. En förtjenstfull Bok, som i N:o 5 af Tidningen Axplockaren omförmåles, har afhandlat allt hvad som kan sägas angående Carolinska Institutet, och allmänna röstén, så väl ibland Läkare som Laici, har långesedan gifvit Osbeckska Curhuset sin plats. Salig Assessor Odhelius, som var en vettenskaplig Läkare, stridde högeligen emot Osbeckska Curen ofelbarhet, och ehuru han på den tiden derföre uppbar mycken smålek, hann han dock upplefva den tidpunkt, då entousiasmen för Osbeckska curmethoden betydligt svalnat, ehuru man just ej ännu hade kommit till de bestämde och nedslående resultater om denna Curmethods ringa nytta, som man nu har.

Kongl. Sundhets-Collegium fortfar oafbruttet att klemma med dessa skötebarn, som af alla grannarne anses bortskämde och oduglige, men, som vanligt är, förgudast af Föräldrarne. Detta fortsatta bemödande af Kongl. Sundhets-Collegium, att soutenera Carolinska Institutet och Osbeckska Curhuset, oaktadt allt hvad deremot så grundligt sagdts och för det närvarande kan sägas utgöra blott *en röst*, skulle ensamt characterisera detta Collegium, om ock ej dessutom de Tusende och En historier, som på Collegii räkning kringlöpa, fullbordade tecknin-

gen. Collegii oupphörliga inseqvenser och beståndigt förnyade underligheter äro för väl kända, för att ens behöfva bevisas. Skulle emellertid Collegium, eller någon dess attachée, bli ond öfver dessa yttranden och försöka att neka dem sin trovärdighet, så behöfver Utg. blott lösa hvilken årgång som helst af Collegii Protocoller, för att öfverflödigt bevisa hvad han sagt. Utg. ämnar i alla fall, genom framdragande af facta, tid efter annan, sätta läsaren i tillfälle att dömma, om hans teckning är riktig, eller ens för stark. Kongl. Sundhets-Collegii oupphörliga vacklande och totala brist på administrerande principer har appenbarat sig uti expeditioner af alla slag: uti underdåniga förslags upprättande till Läkarsysslor, uti Medicinaltaxors uppgörande (de löjligaste man kan tänka sig), uti föreskrifter till Provinc. Läkare, uti underdåniga utlåtanden till Konungen af alla slag, och om något Collegium borde reduceras och förvandlas till en Bureau, så är det visst Sundhets-Collegium. Collegii göromål, NB. de, som behöfva göras, äro också af den enkelhet, att en duglig chef med 2:ne skicklige Secretärer alltför väl kan dem bestrida.

(Fortsättning.)

Friherre Boije, Judarne, Procenteriet och Guldstugan.

Friherre Boije har icke glömt sitt gamla hat mot Judarne, men denna gången synes han alldeles ha misstagit sig om sättet att låta det utbryta. Friherrn, som i Skeppshandels-frågan icke varit med på oppositionens smådliga utfarter emot Regeringen, utan tvärtom, som en årlig Svensk, försvarat Styrelsen och bidragit att tillrättavisa fronderiet, kunde dock icke lemna tillfället obegagnadt, att få säga ett hårdt ord om Judarne. Men Friherrn kom inte ihåg i hast, att han alldeles icke träffade Judarne, utan just den Regering han ville försvara. Friherrn säger nemligen: att när man på detta sätt kunde som lösören bortsälja Rikets flotta, en annan dag äfven själfva Kronan och

Spiran skulle kunna blifva fala för Judar. Det måtte väl icke kunna anses för skam att köpa en Krona, men väl vore det skam att sälja henne, och genom förutsättandet af en möjlighet för Judar att köpa Svenska Kronan, kar ju Friherrn gjort dem en compliment, som troligen lika litet låg i Friherrns plan, som den smådelse Friherrn i och med detsamma gaf Regeringen. Men, som sagdt är, Skeppshandeln hade afslutats med *Judar*, och se, det var det Herr Friherrn icke kunde fördrå. Hvad hafva då de arma Judarne så gråsligen brutit emot Herr Baron Boije? Eller, om man bör tro, att blott allmânt nit leder Friherrn, hvad ondt göra väl Judarne i allmänhet? *De hafva gjort stora concourser, de sända penningar ur landet och de äro procentare.* Dessa trenne beskylningar göras dem i allmänhet, antingen alla på en gång, eller 1 à 2 i sender, och alla tre beskylningarna äro sanna. Men låtom oss litet närmare skårskåda dem, så skola vi lätt finna, att de dela dessa *origtiga gerningar* (eller om man vill *ogerningar*) med landets egna barn. Hvad nu först *concourserna* angår, så äro de ju sedan många år alldeles på modet, och man kan ju inte gå 10 steg utan att möta christna cessionanter, som fräckt trotsa allmänna opinionen, och lika som med hänlöje betrakta, både den som på dem förlorat, ofta till och med 80 proC., och den stackare, som ej haft courage att, genom en sådan coup, förskaffa sig rättigheten att beskratta sin bedragne creditor. Dessutom blefvo egentligen *utländska* Judar lidande på de *svenska*. Visserligen medföljde en hop Svenska Medborgare, men orsaken till deras förluster låg ju i deras Compagnieskap (sit venia verbo) med Judarne i procentareväg? Också hör man nu, sedan flere år, få eller inga svenskar beklaga sig öfver förluster på Judar. *De skicka pengar ur landet*, är en gammal trall, som ock upprepas om Judarne. Med ett så ostadigt mynt, som Sverige för det närvarande har, låra capitalisterne, af hvilken trosbekännelse som helst, begagna alla tillfällen som erbjudas, för att skicka sina pengar utomlands, och det lär icke behöfva bevisas, att

många af Sveriges christna kapitalister ha stora summor i Londons och i synnerhet Hamburgs Banker. Några stora kapitalister ibland Judarne finnas ju icke nu mera, och således lårer denna förebråelse vara tåmmeligen lått och nöjaktigt vederlagd. Men Judarne äro procentare och göra, såsom sådana, mycket ondt. Denna förebråelse är den sannaste, och förtjenar därför den noggrammaste undersökningen.

Judarne äro verkligen procentare, men *hur äro de det, och hvarföre äro de det?* Och så har Utg. kommit till hufvudföremålet för artikeln: *våra författningar om skuld.*

Under det kapitalisterna till höger och venster beklaga sig öfver våra executiva lagars ofullkomlighet och svårigheten att nog hastigt återfå sina bortlånta penningar, påstå de gäldbundne åter, att det går alltför fort, åtminstone i Stockholm, der man för en förfallen revers kan kallas kl. 10, dömmas kl. 11 och bysättas kl. 12 på samma dag. Om det måste antagas såsom axiom, att alla skulder göras genom ett ömsesidigt begifvande af långifvare och låntagare, så följer deraf också ovilkorligen, att låntagaren är skyldig på utsatt tid liqvidera sin skuld. Men deraf följer ock lika ostridigt tvenne saker: 1:o *Att de vilkor, hvarunder en långifvare vill bispringa låntagaren, helt och hållet bero af desse bägge personer, och alldeles icke angå lagstiftaren, eller med andra ord: att räntan bör vara fri.* Och hvarföre skulle den icke böra vara det? En köpman, som för contant uppköper sina varor och på credit utlemnar dem åt andra, är icke på något vis hindrad, hvarken af lagen eller ens af sitt *samvete*, att på dessa varor ta den möjligaste högsta vinst, som conjuncturen tillåter. Detta medgifves ju, så att man ej behöfver derom gå in i någon bevisning? Om nu t. ex. 1000 kannor Brännvin kunna köpas contant för 500 R:dr, men kosta på 6 månaders credit 550 R:dr, är då den, som på detta sätt säljer sitt Brännvin, mindre procentare än den, som lånar ut 500 R:dr på 6 månader, och därför tar 50 R:dr i ränta? Utg. förstår det åtminstone icke. Är det godt om Brännvin på credit och är köparen väl känd,

så lårer han icke betala desse 50 R:dr, likaså med den, som behöfver låna pengar. Men man hör dagligen personer, som alldeles icke försumma något tillfälle, att på sina varor förtjena det möjligen högsta, fördömma procentare, det vill säga dem, som på sin vara, penningen, förtjena det högsta. Lagen och allmänna opinion fördömma den, som tar öfver 6 proC. på penningar, under det lagen beskyddar och opinion berömmar den, som gör *goda speculationer*, det vill säga, på sina varor tar allt hvad tagas kan. Och härifrån kommer anledningen till den beskyllning för procenteri, som man gör Judarne. Detta folk, utan fädernesland och kringirrande öfver jorden, rörer öfverallt ett oblidt bemötande; de *tålas* på sin högd. Beröfvade tre fjerdedelar af Svensk Medborgarerätt, måste de således försöka att föda sig med den återstående och att göra den så lucrativ som möjligt. De blifva procentare, emedan Svenska Medborgare icke vilja synas vara det; men de *procenta med christna kapitalisters pengar*. Den christna kapitalisten, som blyges att sjelf till olaglig ränta låna ut sitt capital, gör det genom en Jude, och denne bår skulden. *Det är mer än såkert, att sju åttondelar af det capital Judarne i Stockholm förränta, tillhör christne.* Gör nu räntan fri, tillåt hvar och en att försälja sina Bancosedlar, likasom sina andra varor, till det högsta pris han för dem kan erhålla — och Judarnes procenteri skall till sju åttondelar upphöra.

(Fortsättning.)

På 40 Numror af denna Tidning, som, under det återstående af året, utgifves Tisdagar och Fredagar, prenumreras med 3 R:dr B:co i Östergrenska Bokhandeln vid Stora Nygatan.

A X P L O C K A R E N.

STOCKHOLM, Fredagen den 28 Aug. 1829.

Stockholm.

Om Söndag inträffar åter en Folkfest på det vackra Drottningholm. Hos hvar och en, som bivistade den fest Hans Maj:t Konungen der gaf d. 21 Aug. 1825, på *Josephinas dag*, lär visst den önskan uppstå att få deltaga i denna. De dyrbara Descendenterna af vår älskade Konung vistas öfver sommaren på Drottningholm, och Stockholms publik har, äfven derifrån, så mycket större skäl att bivista fêten. Önskligt, att ett vackrare väder, än det som inträffade Kröningsdagen, då ville gynna tillställningen. Men vackert väder är, ur ändå starkare skäl, för det närvarande högst angeläget och önskvärdt. Bergningen går på som aldrabäst, och om icke vår Herre skänker oss vackra dagar nu, så torde olyckligtvis en del af den så begärligt utbasunade missväxten verkligen slå in, hvilket man dock ända hittills hoppats skola uteblifva.

Lifmedicus Thelning är, ty vår, ganska sjuk, ehuru dock ingen anledning är att frukta för hans lif. Det vore också bra hårdt, om denne unge förtjenstfulle man skulle så tidigt borttryckas från ett Samhälle, som har stort behof af män, sådane som han.

Oeconomisk Lagstiftning.

Man klagar i allmänhet öfver för mycken variation i Oeconomiska Lagstifningen. Att de icke kunna vara nyttiga, dessa beständiga omväxlingar af förbud och tillåtelse, är ock tåm-

ligen påtagligt. Af dessa omväxlingar borde man få sluta, att de ofta utan moget betänkande föreslås och hastigt verkställas. Så lærer ock ofta tillgå. Utg. vill då anmäla en händelse, der motsatsen inträffar och der en ganska nyttig och rent af nödvändig Författning fått en alldeles obegriplig senfärdighet: Tätta klagomål öfver Brännvinsprofvares olika förhållande sins emellan och deraf uppkommande tvister, hade förmått Kongl. Maj:t att låta upprätta ett förslag till ny och för hela Riket gällande *enformig* Brännvinsprofvare. Denna fastställdes den 12 Junii 1827, och skulle tjena till rättesnöre för Stockholms Stad ifrån d. 1 Januarii 1828 — och Öfver-Ståthållare-Embetets Kungörelse här om utkom icke förr än d. 27 Febr. 1829, *eller mera än ett år efter det profvaren, efter Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, gällt såsom den enda lagliga*. Nuvarande Öfver-Ståthållaren, som nyss förut tillträdtt sitt embete, rår också alldeles icke för denna sena upplysning; han skyndade sig att underrätta Allmänheten om Kongl. Maj:ts Nådiga föreskrift. Det är också icke detta, som anmärkningen egentligen äsyftar; men nedanstående Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse innefattar, att den nya Brännvinsprofvaren skall först *3:ne* år, *efter sedan den i Hufvudstaden varit antagen och såsom den enda lagliga der ansedd*, till kraft och verkan gälla i Landsorterna. Detta långa uppskof medför oberäkneliga disputer och förargelser emellan Landsorternas Brännvinsbrännare och Brännvinsförsäljare samt deras Commissionairer i Stockholm. Exempel upplysa bäst: Om nu en Brännvinsproducent i Landsorten skickar ett quantum 7-gradigt Brännvin (efter de gamla prof-

